JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

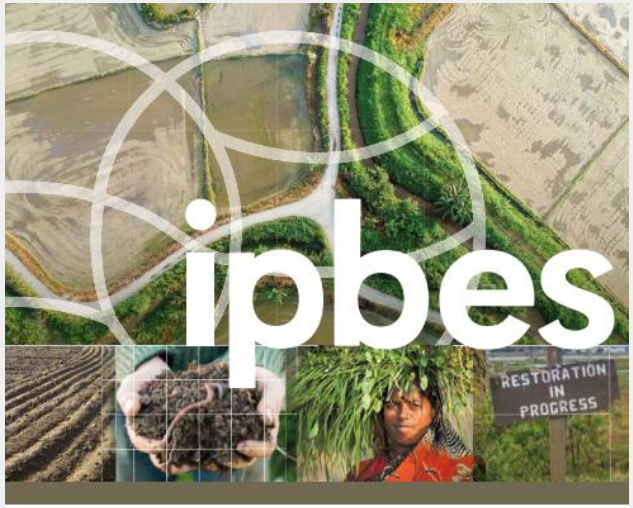
HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2020

JANNE S. KOTIAHO

ekologian professori
Luontopaneelin puheenjohtaja

YmV Eduskunta 18.10.2019

NÄYTTÖÖN PERUSTUVAA TIETOA PÄÄTÖKSENTEKOON



Hallitustenvälinen luontopaneeli

Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services



UNITED NATIONS UNEP UNESCO Food and Agriculture Organization of the United Nations UNDP

ipbes Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services

UN environment United Nations Environment Programme

ipbes Science and Policy for People and Nature

NÄYTTÖÖN PERUSTUVAA TIETOA PÄÄTÖKSENTEKOON



https://www.syke.fi/Luontopaneeli/julkaisut

Luontopaneeli

Suomen kansallinen IPBES -paneeli



Hiilineutraali ja monimuotoisuuden turvaava Suomi
Ilmiöpöytä 21.5.2019

TILANNEKUVA GLOBAALI



- Ihminen on pilannut tai hävittänyt suuren osan luonnosta, sen lajeista ja luontotyypeistä
- Luonnon monimuotoisuuden ja sen tuottamien ekosysteemipalveluiden hävittäminen on nyt nopeampaa kuin koskaan ihmiskunnan historiassa
- Hävitys uhkaa ihmiskunnan itsensä hyvinvointia ja olemassaoloa
- Asteittainen muutos kohti kestävämpää tuotantoa ja kulutusta ei enää riitä saattamaan ihmiskuntaa kestävän kehityksen mukaiselle polulle
- Ainoa vaihtoehto on tehdä mittavia ympäristön tilaa tukevia järjestelmämuutoksia

TILANNEKUVA GLOBAALI

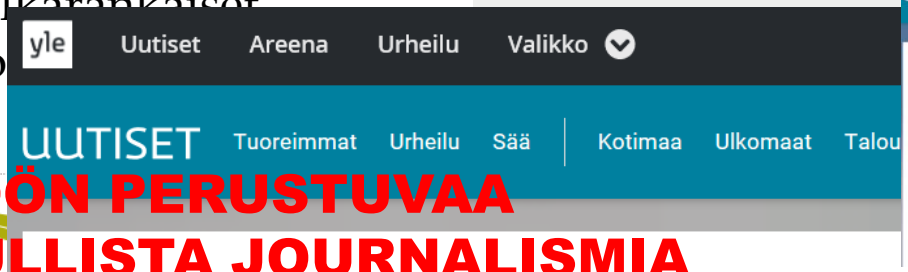


- Yli kolmannes maapallon pinta-alasta maatalouden käytössä
  - 30 % maatalousmaasta rehutuotannossa eläimille
  - Vuoteen 2050 eläinperäisten tuotteiden kysyntä kaksinkertaistuu vuodesta 2000
- Vajaa neljännes maapallon pinta-alasta säästynyt merkittäviltä ihmisvaikutuksilta
  - Vuoteen 2050 mennessä tämä pinta-ala kutistuu alle 10 %:iin
  - Ihmisen tarpeisiin käyttökelvotonta autiomaata, vuoristoa ja tundraa
- Rajuimman hävityksen kohteena kosteikot ja suot, joista 87 % menetetty
- Ekosysteemien heikennykestä johtuva CO^2 päästö on 2000-luvulla ollut 3,6 – 4,4 miljardia tonnia vuodessa (10-15 %)
  - Keskeiset syyt maatalousmaan köyhtyminen, metsäelinympäristöjen heikennys, metsien hävitys ja soiden kuivatus

TILANNEKUVA GLOBAALI

- Maailman selkärankaisten lajien populaatiot ovat pienentyneet keskimäärin 60 % vuosien 1970 ja 2014 välillä
- Nisäkkäiden biomassa vähentynyt > 80 %



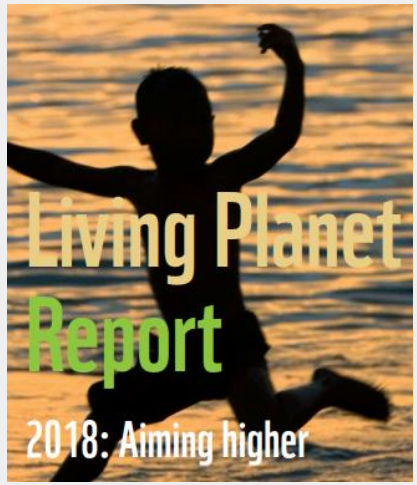




NÄYTTÖÖN PERUSTUVAA VASTUULLISTA JOURNALISMIA

?

WWF säikäytti pahan kerran: Hetken jo luultiin eläinkunnan kuolevan läjäpäin, mutta ei kuitenkaan ihan niin – tiedotteesta vain unohtui yksi sana



YMPÄRISTÖTIEDON FOORUMI

TILANNEKUVA SUOMI

- Suomessa metsien luontotyypeistä 77 % uhanalaisia ja metsien tilaa heikennetty keskimäärin 68 %
- Suomessa soiden luontotyypeistä 56 % uhanalaisia ja soiden tilaa heikennetty keskimäärin 43 %
- Suomessa kaikista luontotyypeistä 48 % uhanalaisia ja kaikkien tilaa yhteensä heikennetty 61 %
- Suomen 48 000 lajista 12 % eli n. 5700 uhanalaisia
- Kansainväliset sopimukset ovat olemassa, mutta ilman välittömiä kansallisia investointeja sopimusten toteutukseen, niiden tavoitteet jäävät saavuttamatta

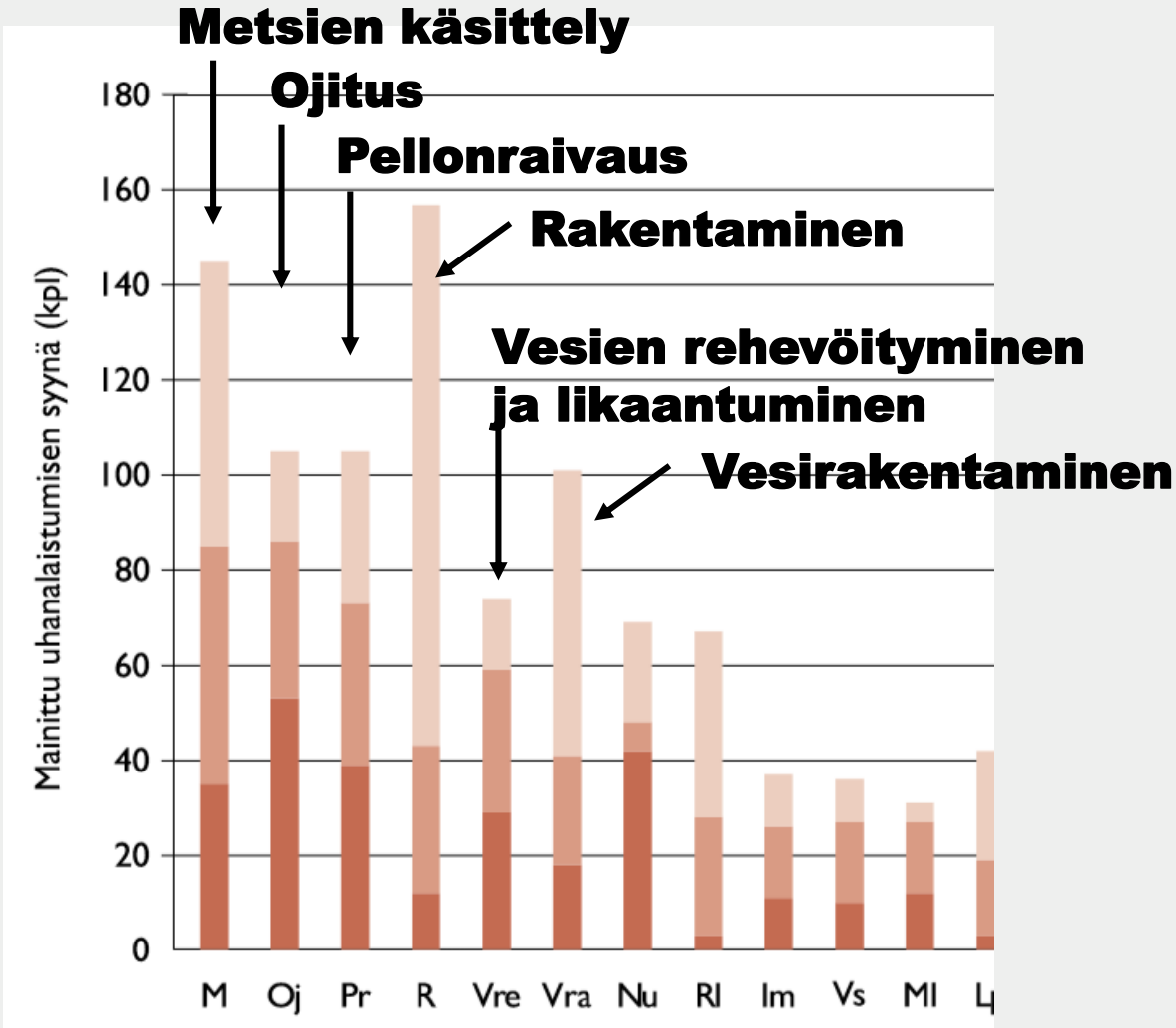




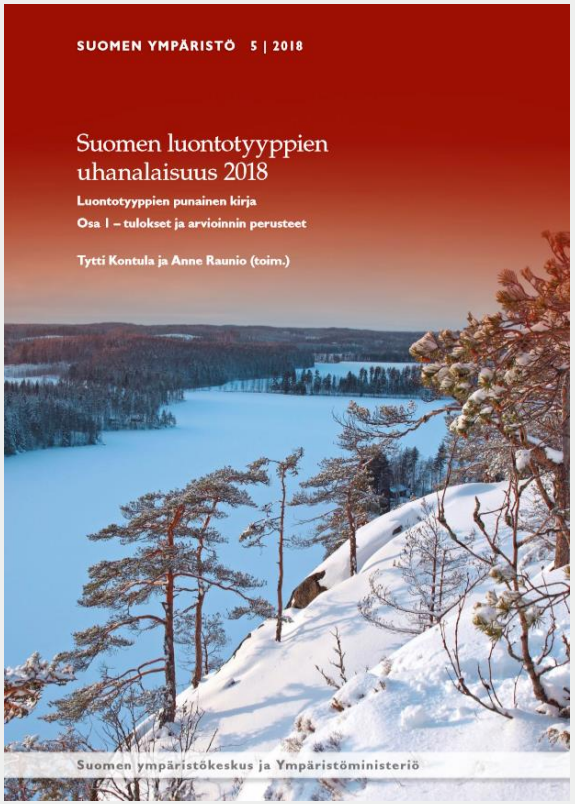


LUONTOPANEELI

TILANNEKUVA AJURIT / LUONTOTYYPIT





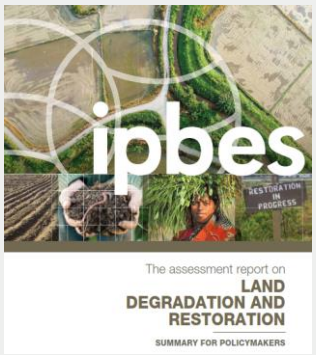


LUONTOPANEELI

TILANNEKUVA GLOBAALI JA SUOMI

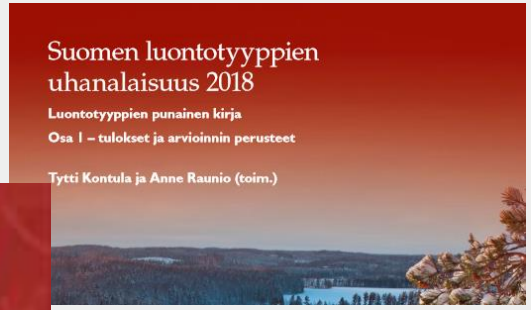
- Miljoona uhanalaista lajia ja 60 % kaikista eläimistä hävitetty
- Vuoteen 2050 mennessä maailman kaikesta monimuotoisuudesta 38–46 % menetetään
- Elämä planeetalla hiipuu

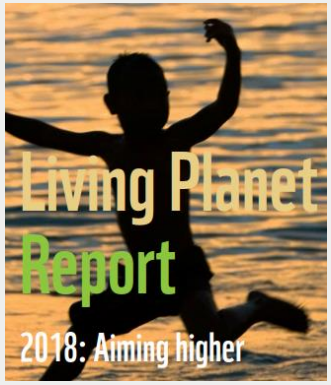
AJAMME PLANEETTAA KOHTI KUUDETTA MASSASUKUPUUTTOA











LUONTOPANEELI

MITÄ SIITÄ?

- 75% maailman viljelykasveista ja 35% ruoantuotannon volyymistä tarvitsee pölyttäjän
- Suomessa viitteitä siitä, että pölytys rajoittaa rypsin ja herukoiden satoa

The assessment report on
POLLINATORS, POLLINATION AND FOOD PRODUCTION
SUMMARY FOR POLICYMAKERS





MITÄ SIITÄ?



IHMISKUNNAN TULEVAISUUS ON UHATTUNA

- Elinympäristöjen heikentäminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen vaikuttavat jo nyt haitallisesti kahteen viidestä ihmisestä maailmassa
- Vuoteen 2050 mennessä viljelysmaiden tuotantokyky laskee 10%, paikoin jopa 50%, kun samalla väkimäärä kasvaa 30%
- Vuoteen 2050 mennessä elinympäristöjen heikentyminen yhdessä ilmastonmuutoksen kanssa lisää yhteiskunnallista epävakautta ja konflikteja, ja johtaa 50 – 700 miljoonan ihmisen massapakolaisuuteen
- Elinympäristöjen heikentymisestä ja monimuotoisuuden häviämisestä johtuvat taloudelliset kustannukset ovat jo yli 10% globaalista bruttokansantuotteesta



LUONTOPANEELI

TARVITAAN SYSTEEMIMUUTOS

- Kansainvälisistä sopimuksista huolimatta globaalisti ja Suomessa elinympäristöjen tuhoaminen ei ole hidastunut vaan kiihtyy
- Ilman merkittävää toiminnan muutosta emme onnistu:
  - pysäyttämään elinympäristöjen heikennystä 2030 mennessä
  - pysäyttämään monimuotoisuuskatoa 2010, 2020, 2030 mennessä
  - suojelemaan 17 % elinympäristöistä (myös Etelä-Suomessa)
  - ennallistamaan 15 % heikennetyistä elinympäristöistä

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
17 GOALS TO TRANSFORM OUR WORLD

Convention on Biological Diversity

Neuvottelutulos hallitusohjelmasta 3.6.2019
OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI

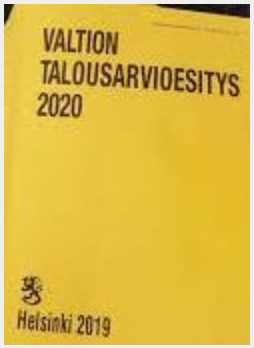
15 LIFE ON LAND

"strive to achieve a land degradation neutral world"

United Nations Decade on Biodiversity

LUONTOPANEELI

SYSTEEMIMUUTOS JA VUODEN 2020 BUDJETTI - PLUSSAT



+ n. 100 M€ lisäys luonnonsuojelun määrärahoihin

+ n. 25 M€ kasvu kehitysyhteistyömäärärahoihin

+ YM hallinnonala 278 M€, 73,5 M€ enemmän kuin vuonna 2019

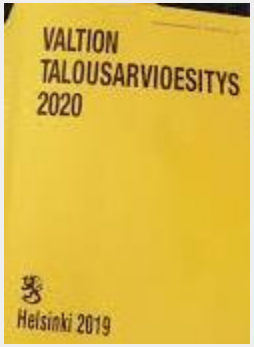
+ Käynnistetään toimintaohjelma elinympäristöjen monimuotoisuuden parantamiseksi

+ Kansallisen ilmastopaneelin toimintaa vahvistetaan lisäämällä määrärahaa 0,45 M€

+ Selvitetään ekologisen kompensaation mahdollisuuksia

+ Vähennetään luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita

SYSTEEMIMUUTOS JA VUODEN 2020 BUDJETTI - MIINUKSET



- Selvitetään ekologisen kompensaation mahdollisuuksia

EKOLOGINEN KOMPENSAATIO

”Pilotoidaan ekologisen kompensaation käyttöä esimerkiksi isoissa infrastruktuurihankkeissa ja arvioidaan saatujen kokemusten perusteella lainsäädännön uudistustarpeita”



EI BUDJETISSA

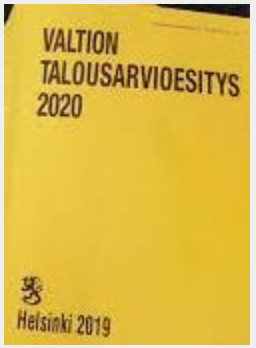
EKOLOGINEN KOMPENSAATIO

Ylikompensaatiovelvoite (Net Gain / NG)
= Uusi innovatiivinen luonnonsuojelun rahoitusmekanismi
= Työtä 10-14 htv/1000ha



Kokonaisheikentymättömyys (No Net Loss / NLL)

SYSTEEMIMUUTOS JA VUODEN 2020 BUDJETTI



- Selvitetään ekologisen kompensaation mahdollisuuksia
- Sana Luontopaneeli ei esiinny talousarvioesityksessä

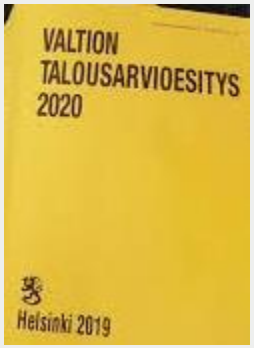
LUONTOPANEELI

”Turvataan Luontopaneelin toimintaedellytykset”



EI BUDJETISSA

SYSTEEMIMUUTOS JA VUODEN 2020 BUDJETTI

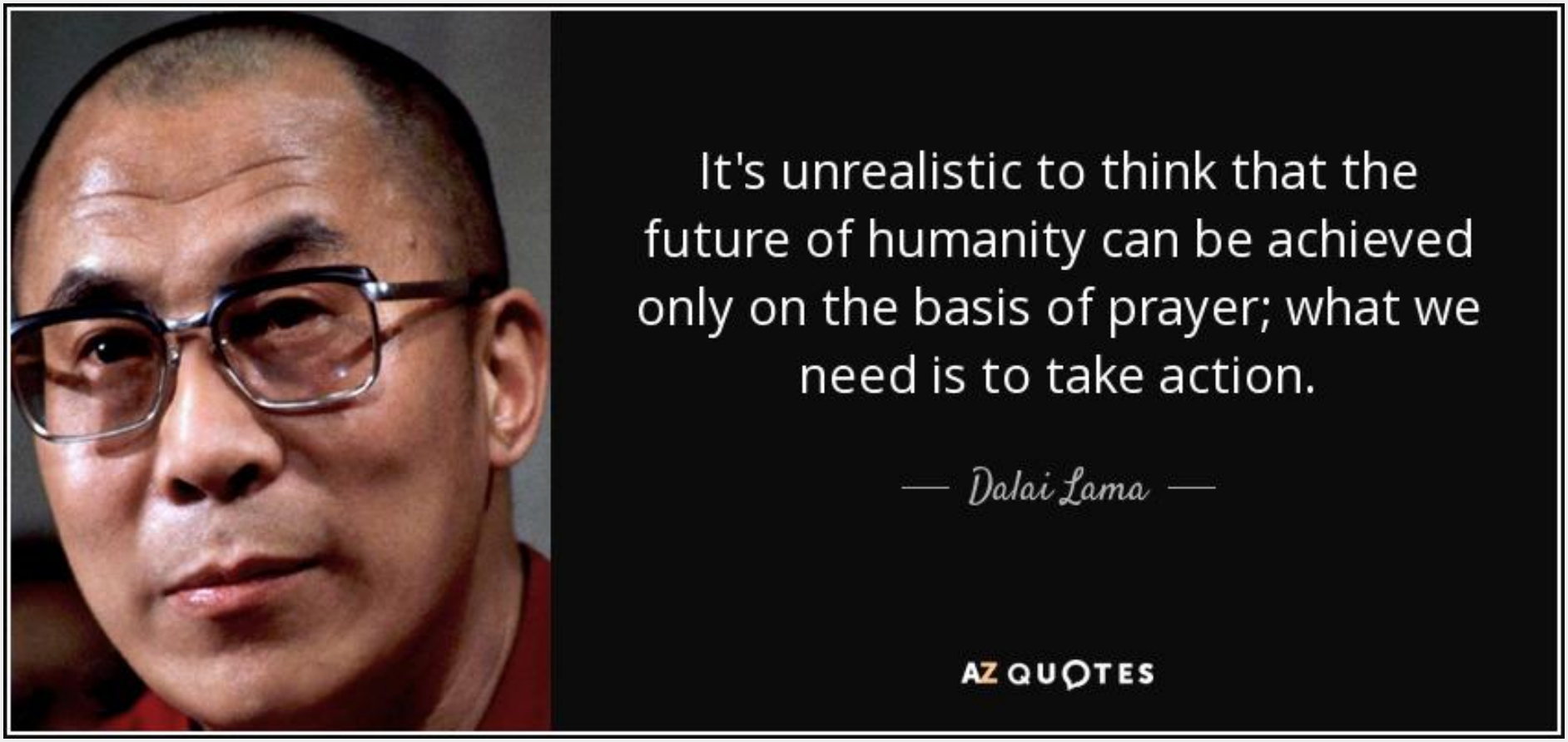


LUONNONSUOJELUN JA EKOLOGISEN KESTÄVYYDEN KANNALTA BUDJETTI ON KÄÄNNE PAREMPAAN

SYSTEEMIMUUTOKSEEN MITTALUOKKA ON RIITTÄMÄTÖN

KIITOS

janne.kotiaho@jyu.fi
@JanneKotiaho



TARVITTAVIA TOIMENPITEITÄ

Globaali arviointiraportti biodiversiteetistä ja ekosysteemipalveluista sopeutettuna Suomen olosuhteisiin



TARVITTAVIA TOIMENPITEITÄ



Laajennetaan suojelualueita ja ennallistetaan elinympäristöjä

- Moninkertaistetaan METSO-ohjelman rahoitus varmistaen samalla toteutuksesta vastaavan ympäristöhallinnon henkilöresurssin riittävyys
- Laajennetaan ohjelma kattamaan koko Suomi ja kaikki elinympäristöt ja tehdään METSO-ohjelmasta pysyvä
- Vielä luonnontilaisena säilyneet elinympäristöt, etenkin vanhat metsät, ovat kiireellisen suojelun tarpeessa
- Tuetaan Metsähallituksen menestyksekästä elinympäristöjen ennallistamiseen kohdistuvaa EU LIFE -hanketoimintaa kattamalla uusien hankkeiden omarahoitusosuus valtion varoista tarkoitukseen varatulla erillisrahoituksella

TARVITTAVIA TOIMENPITEITÄ

2 Edistetään monimuotoisuuden ylläpitoa talouskäytössä olevilla alueilla

- Edistetään siirtymistä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen ja varmistetaan lahopuun ja vanhojen puiden määrän nykyistä nopeampi lisääntyminen
- Laajennetaan vapaaehtoisen suojelun mahdollisuus myös vesistöihin
- Puretaan sähköntuotannollisesti merkityksettömät vaellusesteenä toimivat padot ja rakenteet. Suomen 221 vesivoimalaitoksesta 65 % on pieniä ja ne tuottavat yhteensä vain 5 % vesivoimasähkön kokonaistehosta

TARVITTAVIA TOIMENPITEITÄ



- Otetaan ekologinen kompensaatio käyttöön kokeiluhankkeiden avulla. Ekologinen kompensaatio viedään velvoittavana lainsäädäntöön ja laajennetaan vähitellen koskemaan kaikkea elinympäristöjä heikentävää toimintaa
- Ekologisen kompensaation velvoittaminen kaikelta elinympäristöjä heikentävältä toiminnalta on edellytys sille, että voimme saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteen pysäyttää elinympäristöjen heikentyminen vuoteen 2030 mennessä
- Kemin biotuotetehdas?

TARVITTAVIA TOIMENPITEITÄ



Huomioidaan ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden suojelu yhtä aikaa

- Asetetaan Metsähallituksen tulostavoitteeksi korkea nettohiilinielu, jonka puitteissa sen taloudellinen toiminta järjestetään
- Ohjataan metsänhoitoa pidempiin kiertoaikoihin ja monimuotoisempaan metsien käsittelyyn, mukaan lukien jatkuva kasvatus
- Selvitetään mahdollisuus metsänomistajien korvausjärjestelmään, joka tukisi metsien pidempiä kiertoaikoja ja kasvattaisi hiilivarastoja

TARVITTAVIA TOIMENPITEITÄ



Vahvistetaan luonnon monimuotoisuuden suojelua edistävien viranomaisten ja tutkimuslaitosten voimavaroja

- Huolehditaan ympäristöhallinnon toimintakyvystä ja siitä, että henkilöresurssien puute ei muodosta estettä tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiselle.
- Ilmastopaneeli on kirjattu ilmastolakiin, mikä on varmistanut paneelin toimintaedellytykset ja riippumattomuuden. Tehdään kirjaus Luontopaneelista luonnonsuojelulakiin.



Pureudutaan kaikkien ympäristöongelmien perimmäisiin globaaleihin syihin

- Nostetaan kehitysyhteistyön määrärahat välittömästi vähintään YK:n sitoumuksen mukaisesti 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta

MITÄ MUUTA VOIMME TEHDÄ?





https://www.jyu.fi/en/research/wisdom/letters



https://www.syke.fi/Luontopaneeli/julkaisut

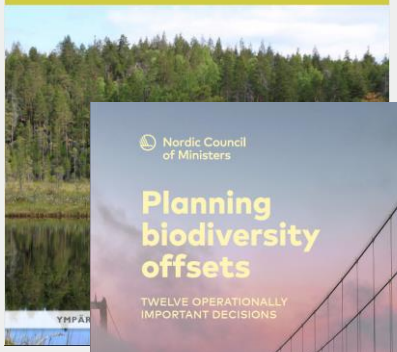
SUOMESTA EKOLOGISEN KOMPENSAATION EDELLÄKÄVIJÄ

- Käytännön toteutuksessa noin 15 tärkeää päätöstä















LUONTOPANEELI